

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๑๘/๒๕๖๘

วันที่ ๒๙ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง { ประธานวุฒิสภา ผู้ร้อง
นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ และมาตรา ๑๗๐ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๘ คณะรัฐมนตรี มาตรา ๑๖๐ บัญญัติว่า “รัฐมนตรีต้อง ... (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ (๕) ไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ...” และมาตรา ๑๗๐ ซึ่งวรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ ... (๔) ขาดคุณสมบัติหรือ มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ ...”

ก่อนที่จะมีความเห็นตามประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ มีข้อที่ต้องพิจารณาตาม คำโต้แย้งของผู้ถูกร้อง ๒ ประการ ดังนี้

ข้อพิจารณาประการที่หนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ได้หรือไม่ เนื่องจากผู้ร้องกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องกระทำความผิดเป็นคดีอาญาและกระทำความผิดตามประมวลจริยธรรมของ ข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๔ และผู้ถูกร้องโต้แย้งว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจตรวจสอบการสนทนา ของผู้ถูกร้องกับสมเด็จพระสันตะปาปา เชน ได้หรือไม่

เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ประธานวุฒิสภา (ผู้ร้อง) ส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบ

มาตรา ๘๒ โดยพลเอก สุวดี ทศนา สมาชิกวุฒิสภา และคณะ รวม ๓๖ คน เข้าชื่อเสนอคำร้องต่อผู้ร้องว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่ เนื่องด้วยปรากฏคลิปเสียงการสนทนาทางโทรศัพท์ระหว่างผู้ถูกร้องกับสมเด็จจุน เซน เผยแพร่ทางสื่อมวลชนเมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๘ และผู้ถูกร้องแถลงข่าวยอมรับว่าเป็นเสียงการสนทนาของตนจริง ทั้งมีพฤติการณ์การแสดงออกถึงความนิ่งเฉย และไม่ปฏิบัติหน้าที่ได้ตอบหรือกำหนดมาตรการรวมถึงการเจรจาระหว่างประเทศด้วยตนเองให้เป็นที่ประจักษ์ตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่บุคคลผู้อยู่ในภาวะ วิสัย และพฤติการณ์แห่งความเป็นนายกรัฐมนตรี เพราะเหตุแห่งความสัมพันธ์ส่วนตัวในลักษณะเป็นฝั่งเดียวกันกับกัมพูชาพร้อมที่จะทำตามหรือจัดการตามที่ฝ่ายกัมพูชาต้องการมาโดยตลอด ปรากฏตามข้อมูลในแผ่นซีดีซึ่งเป็นพยานวัตถุที่ผู้ร้องส่ง ประกอบด้วยคลิปปวีดิโอ จำนวน ๓ คลิป

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว โดยวรรคสามได้บัญญัติผู้มีสิทธิในการเสนอเรื่องให้ศาลพิจารณา ซึ่งบัญญัติให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๔) หรือ (๕) หรือวรรคสอง โดยอนุโลม ซึ่งมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงได้ และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง ส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ต่อไป เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่สมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๓๖ คน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาได้เข้าชื่อร้องต่อผู้ร้องขอให้ส่งคำร้องมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๙) ที่กำหนดให้ศาลมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรี ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับไว้พิจารณาและวินิจฉัยได้

สำหรับประเด็นที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า การกำหนดนโยบายระหว่างประเทศเป็นกิจการของฝ่ายบริหารโดยแท้และต้องได้รับการตรวจสอบทางการเมืองเท่านั้น ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจตรวจสอบการสนทนาของผู้ถูกร้องกับสมเด็จจุน เซน นั้น

เห็นว่า การกระทำทางการเมืองและหรือการกระทำทางรัฐบาล (Act of Government) เป็นการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร หรือที่เรียกว่า รัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรี โดยโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ การใช้อำนาจของฝ่ายบริหารนั้น อาจแบ่งได้ออกเป็นฝ่ายการเมืองที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายในภาพรวมเพื่อบริหารประเทศ และฝ่ายประจำที่รับมอบนโยบายเพื่อนำไปปฏิบัติราชการงานประจำ ในการพิจารณาว่าการกระทำใดของฝ่ายบริหาร จะถือว่าเป็นการกระทำทางการเมืองและหรือการกระทำทางรัฐบาลหรือไม่ อาจพิจารณาได้จากฐานที่มาแห่งอำนาจเช่นว่านั้น โดยหากการใช้อำนาจกระทำการใดของฝ่ายบริหารมีฐานที่มาแห่งอำนาจจากรัฐธรรมนูญ หรือมีลักษณะเป็นการใช้อำนาจดุลพินิจหรือตัดสินใจในการกำหนดนโยบายทางบริหาร การกระทำนั้นจะมีลักษณะเป็นการกระทำทางการเมืองหรือการกระทำทางรัฐบาล อาทิ การกระทำของฝ่ายบริหารในความสัมพันธ์กับฝ่ายนิติบัญญัติ การกระทำของฝ่ายบริหารในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การกระทำของฝ่ายบริหารด้านความมั่นคงหรือการกระทำของฝ่ายบริหารในเรื่องนโยบาย แม้ว่า การกระทำทางการเมืองหรือการกระทำทางรัฐบาลของฝ่ายบริหารนั้นจะมีฐานที่มาแห่งอำนาจจากรัฐธรรมนูญ รวมถึงเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตย เช่นเดียวกันกับฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายตุลาการก็ตาม แต่ก็ได้หมายความว่าฝ่ายบริหารจะใช้อำนาจของตนตามอำเภอใจจนปราศจากการตรวจสอบจากองค์กรใดไม่ หากแต่การกระทำดังกล่าวยังคงได้รับการตรวจสอบจากองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน ที่ใช้อำนาจตรวจสอบถ่วงดุลทางการเมืองผ่านกลไกที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีรายบุคคลหรือทั้งคณะ ตามมาตรา ๑๕๑ หรือการอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีมติเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๑๕๒ สำหรับองค์กรฝ่ายตุลาการซึ่งโดยหลักการมักจะได้รับยกเว้นมิให้เข้าไปมีบทบาทในการตรวจสอบการกระทำทางการเมืองและหรือการกระทำทางรัฐบาล เพื่อมิให้องค์กรฝ่ายตุลาการเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายทางการเมืองของฝ่ายบริหารจนขาดความเป็นอิสระในการบริหารงานตามหลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตย แต่ในบางกรณีอาจมีความจำเป็นที่จะต้องให้ฝ่ายตุลาการเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าฝ่ายบริหารจะใช้อำนาจหน้าที่ของตนให้เป็นไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย แต่การตรวจสอบเช่นว่านั้นต้องกระทำอย่างระมัดระวัง และจำกัดเฉพาะเท่าที่บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดเจนเท่านั้น เช่น การกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการตรวจสอบการทำหนังสือสัญญาที่เกี่ยวกับการค้าเสรี เขตศุลกากรร่วม หรือการให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หรือทำให้ประเทศต้องสูญเสียสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดหรือบางส่วนตามคำร้องขอของคณะรัฐมนตรีที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๘

เมื่อพิจารณาจากประเด็นแห่งคดีที่ได้ยื่นต่อศาลในคดีนี้ เป็นกรณีการยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยว่า การใช้ถ้อยคำของผู้ถูกร้องในบทสนทนาของการประชุมหรือเจรจาอย่างไม่เป็นทางการระหว่างผู้ถูกร้องกับสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี นั้นถือเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) กำหนดให้รัฐมนตรีต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง รวมถึงมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ที่บัญญัติให้เหตุดังกล่าวเป็นหนึ่งในเหตุที่จะทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ดังนั้น วัตถุประสงค์แห่งการตีความในคดีนี้จึงเป็นเรื่องถ้อยคำในบทสนทนาดังกล่าวที่ว่า ผู้ถูกร้องในฐานะนายกรัฐมนตรียังคงดำรงไว้ซึ่งความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์และไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือไม่ ซึ่งเป็นกรณีการตรวจสอบว่าผู้ถูกร้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของความเป็นรัฐมนตรีตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ หรือไม่ มิใช่กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเข้าไปตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการกระทำของผู้ถูกร้องในฐานะนายกรัฐมนตรีที่ได้มีการประชุมหรือเจรจาอย่างไม่เป็นทางการกับสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี เท่านั้น นอกจากนี้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องจำกัดเฉพาะการพิจารณาวินิจฉัยคดีที่เป็นคดีรัฐธรรมนูญตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ หรือกฎหมายอื่นที่ให้อำนาจไว้เท่านั้น ไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องในส่วนที่ว่าผู้ถูกร้องกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา และในส่วนที่ว่าผู้ถูกร้องกระทำความผิดตามประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๔ แต่อย่างใด ดังนั้น กรณีตามคำร้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๙) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคดีนี้ไว้พิจารณาและวินิจฉัยได้

ข้อพิจารณาประการที่สอง ศาลรัฐธรรมนูญจะรับฟังคลิปเสียงตามคำร้องเป็นพยานหลักฐานในคดีนี้ได้ หรือไม่ เนื่องจากผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า คลิปเสียงดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะเป็นการบันทึกเสียงหรือนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยปราศจากความยินยอมของคู่สนทนา อีกทั้งยังเป็นบทสนทนาในภาษาต่างประเทศซึ่งยังไม่ได้มีการแปลหรือรับรองความถูกต้อง

เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมาย กฎหมาย การกระทำของหน่วยงานรัฐ รวมถึงตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะเข้าสู่ตำแหน่งในองค์กรทางการเมือง หรือ

องค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา คณะรัฐมนตรี ข้อพิพาทที่ขึ้นสู่ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีลักษณะเป็นข้อพิพาททางรัฐธรรมนูญที่มีลักษณะแตกต่างจากข้อพิพาทที่ขึ้นสู่ศาลอื่น ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีกฎหมายที่ว่าด้วยวิธีพิจารณาความที่ใช้กับคดีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญเป็นการเฉพาะ คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง กำหนดให้การพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวน โดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ ไม่ว่าการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คู่กรณีในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้วก็ให้ศาลรับฟังได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น จากบทบัญญัติดังกล่าวจึงทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญมีวิธีพิจารณาคดีเปิดโอกาสให้ศาลสามารถแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานได้เอง ต่างจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญาที่มีวิธีพิจารณาคดีแบบระบบกล่าวหาซึ่งศาลจะวางตัวเป็นกลางและรับฟังพยานหลักฐานที่คู่ความเสนอ ทั้งมีบทบัญญัติว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐาน รวมถึงบทบัญญัติว่าด้วยการตัดพยานหลักฐานที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายออกจากคดี เพื่อมิให้เกิดการสร้างพยานหลักฐานเท็จอันจะส่งผลต่อความยุติธรรมในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญา รวมไปถึงสิทธิและเสรีภาพของจำเลยในคดีอาญาได้ ดังนั้น ในการรับฟังพยานหลักฐานของศาลรัฐธรรมนูญ จึงมิได้มีหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานที่เคร่งครัดเสมือนเช่นคดีอาญา หากการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้เสนอต่อศาลนั้นไม่ได้กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอันจะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่คู่ความในคดีอย่างร้ายแรงเกินสมควร ศาลรัฐธรรมนูญย่อมอาจรับฟังพยานหลักฐานนั้นได้ โดยอาจรับฟังประกอบกับพยานแวดล้อมอื่นเพื่อประโยชน์ต่อการค้นหาความจริงอันเป็นประโยชน์สาธารณะ แม้ว่าคลิปเสียงบทสนทนาดังกล่าวจะไม่ได้ผ่านการแปลและรับรองความถูกต้องตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างก็ตาม ต่อมาในภายหลังผู้ถูกร้องเองก็ได้ยอมรับการมีอยู่ของบทสนทนาตามที่ถูกร้องหาโดยได้แถลงต่อสาธารณะโดยอธิบายบริบทและเจตนาของถ้อยคำด้วยตนเอง รวมถึงได้มาไต่สวนพยานบุคคลด้วยตนเองตามกำหนดนัดของศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมทั้งเบิกความต่อศาลว่า มีการสนทนาโดยถ้อยคำตามที่ถูกร้องหาจริง โดยมิได้ปฏิเสธหรือโต้แย้งว่าตนมิได้กล่าวถ้อยคำตามคลิปเสียงแต่อย่างใด ดังนั้น จึงต้องเชื่อว่าพยานหลักฐานดังกล่าวเป็นข้อเท็จจริงที่มีอยู่จริงที่ศาลรัฐธรรมนูญสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ซึ่งนำไปสู่ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องใช้ดุลพินิจ

ในการพิจารณาความหมายและชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานดังกล่าวประกอบพยานหลักฐานแวดล้อมอื่นต่อไป เพื่อพิจารณาว่าผู้ถูกร้องได้กระทำการตามที่ถูกร้อง หรือไม่ เพียงใด

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยมีว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๗ สภาผู้แทนราษฎรได้มีมติเห็นชอบแต่งตั้งให้ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และได้มีประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๗ แต่งตั้งให้ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ต่อมาวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๘ ได้มีการเผยแพร่บทสนทนาดังกล่าวทางสื่อมวลชนอย่างแพร่หลายว่า ผู้ถูกร้องได้มีการเข้าร่วมสนทนาทางโทรศัพท์ร่วมกับ สมเด็จพระสันตะปาปา ฟรานซิส โดยมีนายฮวด ทำหน้าที่ในการแปลบทสนทนาดังกล่าวและในการสนทนาดังกล่าวนั้น เป็นเหตุให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ผู้ถูกร้องมีพฤติการณ์การกระทำที่ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ประจักษ์และมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) อันจะเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) หรือไม่นั้น สามารถพิจารณาตามประเด็นย่อย ได้ดังนี้

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาในเบื้องต้นก่อนว่า ผู้ถูกร้องในฐานะนายกรัฐมนตรีมีอำนาจในการประชุมหรือเจรจาอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำประเทศอื่น หรือไม่ เห็นว่า การเจรจาถือเป็นวิธีการหนึ่งในการระงับข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทระหว่างประเทศ โดยการเจรจาระหว่างประเทศในระดับผู้นำนั้น อาจมีได้ทั้งการเจรจาอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งขึ้นอยู่กับเป้าประสงค์ในการเจรจานั้นว่า ผู้เจรจาประสงค์ที่จะต้องการผลการเจรจาแบบใด อาทิ การลงนามในข้อตกลงระหว่างคู่เจรจา การลดความตึงเครียดระหว่างคู่เจรจา หรือการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรือความเข้าใจร่วมกัน เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เอกสารเพิ่มเติม รวมถึงคำโต้สวนของพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๘ ผู้ถูกร้องได้ประชุมหรือเจรจาอย่างไม่เป็นทางการผ่านทางโทรศัพท์ส่วนตัวกับสมเด็จพระสันตะปาปา ฟรานซิส โดยความจำเป็นเพื่อให้อีกฝ่ายลดความตึงเครียดที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ชายแดนไทย - กัมพูชา หลังการปะทะกันในวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๘ บริเวณช่องบก อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี เห็นว่า ผู้ถูกร้องในฐานะนายกรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะประชุมหรือเจรจาอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำต่างประเทศ ส่วนวิธีการในการเจรจานั้น ย่อมเป็นดุลพินิจส่วนตัวของผู้ถูกร้องที่จะเลือกว่าจะใช้วิธีการใด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเจรจามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับคำเบิกความของพยาน นายฉัตรชัย บางชวด เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ

ที่เบิกความต่อศาลว่า ด้วยปัจจุบันเทคโนโลยีที่ทันสมัย การติดต่อสื่อสารผู้นำในต่างประเทศก็มีการสนทนากันทางโทรศัพท์เป็นการทั่วไป รวมถึงในประเทศไทยก็มีการประชุมหรือเจรจาอย่างไม่เป็นทางการผ่านทางโทรศัพท์ด้วยเช่นเดียวกัน อาจเป็นการสนทนากันในเรื่องการประสานงาน รวมถึงการแนะนำตัวเพื่อการทำงานร่วมกันในอนาคต โดยขึ้นอยู่กับเจตนาในการสนทนาระหว่างกัน กรณีนี้จึงเห็นได้ว่า ผู้ถูกร้องมีอำนาจในการประชุมหรือเจรจาอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำประเทศอื่นได้

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า ผู้ถูกร้องนิ่งเฉยและไม่ปฏิบัติหน้าที่ได้ตอบหรือกำหนดมาตรการตอบโต้ฝ่ายกัมพูชา หรือไม่ เห็นว่า หลังจากที่ผู้ถูกร้องได้ประชุมหรือเจรจาอย่างไม่เป็นทางการผ่านทางโทรศัพท์ส่วนตัวกับสมเด็จฮุน เซน ในช่วงเย็นแล้ว ในวันรุ่งขึ้นวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๘ ก่อนวันที่คลิปเสียงจะถูกเปิดเผย ผู้ถูกร้องได้มีการประชุมฝ่ายความมั่นคงกลุ่มเล็ก พร้อมด้วยผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อติดตามสถานการณ์ชายแดนไทย - กัมพูชา ณ บ้านพิษณุโลก และผู้ถูกร้องได้เบิกความต่อศาลว่า ผู้ถูกร้องได้รับการติดต่อจากนายฮวด และเป็นสถานการณ์เฉพาะหน้าที่ผู้ถูกร้องจะต้องเข้าร่วมการสนทนา ซึ่งผู้ถูกร้องได้เจรจาไปตามกรอบและแนวทางซึ่งได้หารือกับรองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และเลขาธิการนายกรัฐมนตรีแล้ว โดยการโน้มน้ำหนักให้ฝ่ายกัมพูชายึดแนวทางสันติวิธีในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และพยายามแสวงหาความต้องการที่แท้จริงของฝ่ายกัมพูชาเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาและตัดสินใจร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในภายหลัง โดยผู้ถูกร้องได้นำผลของการประชุมหรือเจรจาอย่างไม่เป็นทางการดังกล่าวแจ้งต่อที่ประชุมให้ทราบถึงสาระสำคัญในการเจรจาอย่างไม่เป็นทางการกับสมเด็จฮุน เซน เพื่อหาแนวทางและมาตรการในการตั้งรับกับสถานการณ์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับคำเบิกความของนายฉัตรชัย บางชวด เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ที่เบิกความต่อศาลว่า ผู้ถูกร้องได้แจ้งผลการหารือกับสมเด็จฮุน เซน แบบไม่เป็นทางการ ว่าพยายามที่จะคุยเพื่อหาทางออกเพื่อไม่ให้เกิดการปะทะหรือการสู้รบระหว่างกัน โดยสมเด็จฮุน เซน เรียกร้องให้ไทยเปิดจุดผ่านแดนก่อนแล้วกัมพูชาจะเปิดตามมาอีก ๕ ชั่วโมง รวมทั้งขอให้ไทยปรับกำลังทหาร เพียงแต่ไม่ได้แจ้งรายละเอียดของถ้อยคำในการหารือหรือนั้นว่าใช้ถ้อยคำในลักษณะใดบ้าง เห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องได้แจ้งต่อที่ประชุมในวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๘ ตามคำเบิกความของพยานข้างต้น ถือเป็นกรณีการแจ้งข้อสรุปของการประชุมหารือ แม้ผู้ถูกร้องจะไม่ได้แจ้งรายละเอียดของถ้อยคำในบทสนทนาให้ที่ประชุมทราบ ก็ไม่ถือว่าเป็นสาระสำคัญอันจะแสดงว่ามีเจตนาที่จะปกปิดข้อเท็จจริงในการสนทนาแต่อย่างใด ประกอบกับในวันดังกล่าวผู้ถูกร้องได้เสนอให้มีการจัดตั้งทีมไทยแลนด์ขึ้นเพื่อบริหารจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวอันนำมาสู่การตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจในเวลาต่อมา

การที่ผู้ถูกร้องได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๘๐/๒๕๖๘ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๘ เรื่อง จัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจบริหารสถานการณ์บริเวณชายแดนไทย - กัมพูชา (ศบ.ทก.) ก่อนวันที่ คลิปเสียงจะถูกเปิดเผย โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้อำนวยการ และมีตัวแทนจาก หน่วยงานต่าง ๆ อาทิ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงกลาโหม เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้บัญชาการ ทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจ แห่งชาติ เป็นคณะกรรมการศูนย์เฉพาะกิจดังกล่าว เพื่อให้สามารถบูรณาการการปฏิบัติงานของ ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ให้มีความเป็นเอกภาพ และมีหน่วยงานในระดับปฏิบัติการในพื้นที่ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์บริเวณชายแดนโดยตรง ต่างจากสภาความมั่นคงแห่งชาติที่สมาชิกส่วนใหญ่ เป็นคณะรัฐมนตรีที่ดูแลในระดับนโยบายที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดยุทธศาสตร์หรือแผนด้านความมั่นคง หรือกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคง ประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์ภาพรวม กำกับและติดตามการดำเนินการตามนโยบายและแผนเท่านั้น กรณีดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงเจตนาของ ผู้ถูกร้องในฐานะนายกรัฐมนตรีว่าได้เพิกเฉยต่อสถานการณ์บริเวณชายแดนไทย - กัมพูชาที่กำลังเป็น ข้อพิพาทเร่งด่วนระดับประเทศในขณะนั้น ทั้งการตัดสินใจของผู้ถูกร้องในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ สถานการณ์บริเวณชายแดนไทย - กัมพูชา เป็นไปภายใต้กรอบที่ประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติตาม รายงานการประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๘ วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๘ (หมาย ศ ๗) โดยผู้ถูกร้องได้เน้นย้ำความเป็นเอกภาพของทุกภาคส่วนในการร่วมกันปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ ของไทย สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายความมั่นคงอย่างเต็มกำลัง โดยให้คำนึงถึงความปลอดภัย และความสงบสุขของประชาชน

สำหรับประเด็นที่ว่า ถ้อยคำที่ผู้ถูกร้องใช้ในบทสนทนาในการประชุมหรือเจรจาอย่างไม่เป็น ทางการกับสมเด็จฮุน เซน ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ทำให้ผู้ถูกร้องไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วย คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรี โดยอนุมาตรา (๔) บัญญัติให้รัฐมนตรีต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และอนุมาตรา (๕) บัญญัติให้รัฐมนตรีต้องไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือ ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง นอกจากนี้เหตุดังกล่าวยังทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลง ตามมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ซึ่งใช้บังคับกับนายกรัฐมนตรีด้วย ในการตีความว่านายกรัฐมนตรี มีเหตุตามที่บัญญัติในมาตรา ๑๖๐ (๔) หรือ (๕) หรือไม่นั้น ย่อมต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง

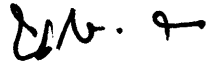
อย่างยิ่ง รวมถึงต้องมีเหตุอันแสดงได้อย่างชัดเจนว่านายกรัฐมนตรีมีพฤติการณ์ตามกรณีข้างต้น เนื่องด้วยตำแหน่งนายกรัฐมนตรีถือเป็นตำแหน่งที่สำคัญและยึดโยงกับประชาชน กล่าวคือ เป็นตำแหน่งที่ได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงข้างมาก สำหรับกรณีที่ผู้ร้องได้กล่าวอ้างว่า ถ้อยคำที่ผู้ถูกร้องใช้ในการประชุมหรือเจรจาอย่างไม่เป็นทางการกับสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี คำว่า “Uncle” ตามที่ผู้ถูกร้องเปิดเผยต่อศาลว่า เป็นถ้อยคำที่ผู้ถูกร้องใช้เรียกบุคคลที่มีความอาวุโสมากกว่าที่ได้รับการอบรมมาจากครอบครัว และเป็นการพยายามสร้างความไว้วางใจเพื่อนำไปสู่ประเด็นการสร้างความสะดวกสบายในพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา เท่านั้น เห็นว่า คำเปิดเผยของผู้ถูกร้องในประเด็นนี้รับฟังได้ ส่วนถ้อยคำว่า “อยากได้อะไรก็ให้ท่านบอกมาได้เลยคะ เตี้ยจะจัดการให้” ผู้ถูกร้อง เปิดเผยต่อศาลว่า การกล่าวถ้อยคำข้างต้นมีเพียงเจตนาที่ต้องการให้คู่เจรจาได้เสนอเงื่อนไขหรือความต้องการออกมาก่อน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการเจรจาเชิงผลประโยชน์ (Principled Negotiation) โดยการใช้เทคนิคสำคัญคือการตั้งคำถามเพื่อค้นหาความต้องการที่แท้จริง ในลักษณะไม่โจมตีจุดยืนของคู่เจรจาแต่มุ่งทำความเข้าใจความต้องการที่อยู่เบื้องหลังมากขึ้นเพื่อจะได้นำมาพิจารณาเจรจาต่อรองเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การยุติความตึงเครียดที่เกิดขึ้น โดยผู้ถูกร้องไม่มีเจตนาที่จะดำเนินการตามเงื่อนไขที่เสนอมาทุกกรณีแต่อย่างใด และถ้อยคำที่กล่าวถึงแม่ทัพภาคที่ ๒ ว่า “เป็นฝั่งตรงข้าม” เนื่องจากนายฮวด พยายามอธิบายมูลเหตุของการที่สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี สั่งการให้มีการปิดด่านชายแดนของกัมพูชา เพราะความไม่พอใจที่มีต่อแม่ทัพภาคที่ ๒ เป็นการเฉพาะเจาะจง ผู้ถูกร้องจึงจำต้องใช้เทคนิคการเจรจาที่แบ่งแยกปัญหาออกจากตัวบุคคล จำเป็นต้องสื่อสารเพื่อแยกบทบาทฝ่ายบริหารออกจากฝ่ายความมั่นคง ซึ่งสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี รู้สึกรู้ว่าเป็นคู่ขัดแย้งโดยตรงในขณะนั้น เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจที่อาจนำไปสู่การเปิดเจรจาในระดับทางการต่อไปโดยไม่ใช้มาตรการทางทหารและทางเศรษฐกิจอันอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งสองประเทศ ไม่ได้เป็นการกล่าวในทางลบหรือแสดงให้เห็นว่า แม่ทัพภาคที่ ๒ เป็นฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาลไทยแต่อย่างใด เห็นว่า วิธีการสื่อสาร การเจรจา บุคลิกภาพเฉพาะตัว ถือได้ว่าเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่มาจากภูมิหลังที่ต่างกัน ไม่ว่าความต่างกันจะเป็นในด้านการศึกษา ครอบครัว สังคม วัฒนธรรม รวมถึงอาชีพที่มีอยู่เดิมก่อนที่จะเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งสิ่งเหล่านั้นล้วนแต่ส่งผลให้บุคคลแต่ละคนนั้นมีลักษณะเฉพาะตัวที่ต่างกัน การคาดหมายหรือบังคับให้บุคคลผู้มีตำแหน่งทางการเมืองมีลักษณะคล้ายกันนั้นย่อมเป็นไปได้ยาก ดังนั้น วิธีการในการเจรจา ภาษาที่ใช้ในการเจรจาของผู้ถูกร้องกับนายกรัฐมนตรีในอดีต ถึงผู้นำประเทศอื่นย่อมต้องมีความต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลโดยแท้ เมื่อพิจารณาจากถ้อยคำที่ผู้ถูกร้องใช้ในการประชุมหรือเจรจาอย่างไม่เป็น

ทางการอาจจะมีถ้อยคำบางถ้อยคำที่ไม่เหมาะสมอยู่บ้างบางประการ แต่ก็ไม่ปรากฏว่าตลอดการสนทนาดังกล่าวผู้ถูกร้องยินยอมให้ประเทศไทยต้องสูญเสียบูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยให้แก่ฝ่ายกัมพูชาหรือบุคคลใดแต่อย่างใด ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากการประชุมหรือเจรจาอย่างไม่เป็นทางการของผู้ถูกร้องแล้วนั้น ไม่พบความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของผู้ถูกร้อง กล่าวคือ ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้สั่งการด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรให้มีการเปิดด่านชายแดนที่พิพาท หรือสั่งให้มีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งของแม่ทัพภาคที่ ๒ แต่อย่างใด รวมถึงสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ไม่ได้ดำรงตำแหน่งผู้นำรัฐบาลหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของกัมพูชา อันจะทำให้บทสนทนาดังกล่าวมีผลในการก่อกวนความสัมพันธ์ตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ทั้งในการประชุมหรือเจรจาอย่างไม่เป็นทางการของผู้ถูกร้องนั้นอยู่ภายใต้กรอบการเจรจาที่ได้หารือกับรองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ก่อนหน้าที่จะเกิดเหตุการณ์ตามที่ถูกร้องขึ้น การกระทำของผู้ถูกร้องแม้จะบกพร่องในเรื่องใช้ถ้อยคำในลักษณะที่โอนอ่อนต่อผู้อาวุโสฝ่ายกัมพูชาไปบ้างบางส่วน แต่ก็ถือเป็นความบกพร่องที่อาจใช้ความระมัดระวังไม่เพียงพอในการสนทนากับบุคคลหรือผู้นำในทางระหว่างประเทศเป็นความอ่อนด้อยประสิทธิภาพ ทั้งหากพิจารณาจากเจตนาของผู้ถูกร้องประกอบกันแล้ว เห็นได้ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องไม่ถึงขนาดที่จะถือได้ว่า ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ตามมาตรา ๑๖๐ (๔) หรือมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๑๖๐ (๕) อันจะทำให้ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ กรณีนี้จึงถือได้ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕)

อนึ่ง นายกรัฐมนตรีเป็นตำแหน่งทางการเมืองที่เป็นหัวหน้ารัฐบาล มีและใช้อำนาจในฐานะผู้นำสูงสุดของฝ่ายบริหาร บุคคลผู้ที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้นั้นต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ด้วยเหตุนี้การดำรงอยู่ของนายกรัฐมนตรีย่อมต้องอาศัยความไว้วางใจจากประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเป็นสำคัญ ซึ่งหากในระหว่างดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอยู่นั้น เกิดมีเหตุการณ์ใดอันส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อตัวนายกรัฐมนตรีหรือรัฐบาลเสื่อมถอยลงแล้ว นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้นำรัฐบาลก็ควรที่จะต้องทบทวนการปฏิบัติหน้าที่ของตนและรับผิดชอบทางการเมืองของตน ในห้วงเวลาที่เหมาะสมต่อไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕)

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ